

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2024

ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, *Προτρεπτικός πρὸς Θεμίωνα*, αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα.

Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστιν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἕκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

A1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Η χρήση των οργάνων του σώματος είναι πάντα ασφαλής.
2. Πρέπει να φιλοσοφούμε για να είμαστε καλοί πολίτες.
3. Η φιλοσοφία, όπως και οι άλλες επιστήμες, θεωρεί το αγαθό στην ολότητά του.

(μονάδες 6)

β. 1. «**δι' ἧς**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία;

2. «**ταύταις**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της φιλοσοφίας που την καθιστούν ανώτερη από τις άλλες επιστήμες σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του διδαγμένου κειμένου («**Εἰ τοίνυν ... περιεχούσης**»);

Μονάδες 10

B2.**ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Στο παρακάτω κείμενο παρουσιάζεται συνοπτικά η φύση και ο ρόλος της φιλοσοφίας στη ζωή του ανθρώπου.

Ἄν τὴν πάρουμε στὴν ἀρχικὴ τῆς μορφῆς, ἡ φιλοσοφία εἶναι κάτι πολὺ ἀπλό, κάτι πολὺ κοντὰ στὸν ἄνθρωπο. Ἀναβλίζει ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ πάει νὰ θεραπεύσει μιὰν ἀπὸ τὶς πιὸ ἀπλές, πιὸ ἐπιταχτικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φιλοσοφία στὴν ἀρχικὴ αὐτὴ μορφῇ εἶναι κάτι ἀπαραίτητο στὴ ζωὴ μας, μιὰ ἀνάγκη φυσιολογικὴ μποροῦμε νὰ ποῦμε. Γεννήθηκε ἀπὸ τὸν ἄγωνα τοῦ ἀνθρώπου νὰ βάλει τάξη στὸν κόσμος ὅπου ζεῖ, νὰ καταλάβει τὴ φύση καὶ τὴ δύναμη αὐτῶν ποὺ τὸν τριγυρίζουν, γιὰ ν' ἀποχτήσῃ σταθερὴ βάση στὴ ζωὴ καὶ στὴ δράση του.

Χ. Θεοδωρίδης (1982), Εἰσαγωγή στη Φιλοσοφία (δεύτερη ἐκδοση), Αθήνα: Βιβλιοπωλεῖον τῆς Εστίας, σελ. 1

(Διατηρήθηκε ἡ ὀρθογραφία τοῦ κειμένου)

Για ποίους λόγους ἀξίζει νὰ φιλοσοφούμε σύμφωνα με τὴν πρώτη παράγραφο («**Τὰ ὑποκείμενα ... ὠφελίμως**») τοῦ διδαγμένου κειμένου καὶ τὸ παράλληλο κείμενο;

Μονάδες 10

B3. Νὰ γράψετε στο τετράδιό σας τὸν ἀριθμὸ ποὺ ἀντιστοιχεῖ σε καθεμιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸν τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη:

1. Ὄταν ὁ Πλάτων ἀπουσίαζε στο πρῶτο ταξίδι του στὴ Σικελία, ἐφτάσε στὴν Αθήνα ὁ Ἀριστοτέλης γιὰ νὰ σπουδάσει στὴν Ακαδημία.

2. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε ψυχρὸσύνθεση σχεδὸν ἀπόλυτα θετικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ.

3. Ὁ Ἀριστοτέλης ἦρθε ἀντιμέτωπος με πολλοὺς συναδέλφους του στὴν Ακαδημία ἀλλὰ συμφωνοῦσε ἀπόλυτα με τὶς ἀπόψεις τοῦ Πλάτωνα.

4. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, ἡ εὐδαιμονία εἶναι ἐνέργεια τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία συμφωνεῖ με τοὺς κανόνες τῆς τέλει ἀρετῆς.

5. Ὁ Ἀριστοτέλης, μαθητὴς τοῦ Πλάτωνα, υπῆρξε διάδοχός του στὴ διεύθυνση τῆς Ακαδημίας.

Μονάδες 10

B4. Για καθεμιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις νὰ γράψετε μιὰ ἐτυμολογικὰ συγγενή ἀπὸ τὸ διδαγμένο κείμενο: **κοινόχρηστα, ὀρεξη, ἀπόκτημα, διαθήκη, ἄξιος**

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**Λυσίας, Πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν χρέως,
Απόσπασμα 1, 1-2**

(ed. Thalheim, Bibliotheca Teubneriana, 1913)

Στον συγκεκριμένο δικανικό λόγο του Λυσία ο ομιλητής κατηγορεί τον μαθητή του Σωκράτη, Αισχίνη, ότι δεν του επέστρεψε ποτέ τα χρήματα τα οποία δανείστηκε.

Οὐκ ἂν ποτ' ᾤηθην, <ὦ> ἄνδρες δικασταί, Αἰσχίνην τολμῆσαι οὕτως αἰσχροῦν δίκην δικάσασθαι, νομίζω δ' οὐκ ἂν ῥαδίως **αὐτὸν** ἑτέραν ταύτης συκοφαντωδεστέραν ἐξευρεῖν. Οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀφείλων ἀργύριον ἐπὶ τρισὶ δραχμαῖς Σωσινόμῳ τῷ τραπεζίτῃ καὶ Ἀριστογείτονι προσελθὼν πρὸς ἐμὲ ἐδεῖτο **μὴ περιδεῖν** αὐτὸν διὰ τοὺς τόκους ἐκ τῶν ὄντων **ἐκπεσόντα**. «κατασκευάζομαι δ'» ἔφη «τέχνην μυρεψικήν·¹ ἀφορμῆς² δὲ δέομαι, καὶ οἴσω δέ σοι ἐννέ' ὀβολοὺς τῆς μνᾶς τόκους.» πεισθεὶς δ' **ὕπ' αὐτοῦ** τοιαῦτα λέγοντος καὶ ἅμα οἰόμενος τοῦτον [Αἰσχίνην] Σωκράτους γεγονότα **μαθητὴν** καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς πολλοὺς καὶ **σεμνοὺς** λέγοντα λόγους οὐκ ἂν ποτε ἐπιχειρῆσαι οὐδὲ τολμῆσαι ἅπερ οἱ πονηρότατοι καὶ ἀδικώτατοι ἄνθρωποι ἐπιχειροῦσι πράττειν.

.....

.....

¹ **μυρεψικήν**: αρωματοποιία, ² **ἀφορμῆς**: αρχικό κεφάλαιο

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «**Οὐκ ἂν ποτ' ᾤηθην ... τῆς μνᾶς τόκους.**».

Μονάδες 20

Γ2. Για ποιους λόγους ανταποκρίθηκε θετικά ο ομιλητής στο αίτημα του Αισχίνη;

Μονάδες 10

Γ3. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ᾤηθην : το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο

τολμῆσαι : το γ' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του ενεστώτα, στην ίδια φωνή

αἰσχροῦν : τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό

ῥαδίως : τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό

ἐξευρεῖν : το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής, στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή

περιδεῖν : το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα, στην ίδια φωνή

τῶν ὄντων : τον ίδιο τύπο στη δοτική πληθυντικού

οἴσω : το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου, στην ίδια φωνή

μνᾱς : τον ίδιο τύπο στην ονομαστική του πληθυντικού
τοιαῦτα : τη γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο κείμενο με έντονα γράμματα: **αὐτὸν, μὴ περιδεῖν, ἐκπесόντα, ὑπ' αὐτοῦ, μαθητὴν, σεμνοὺς.**
(μονάδες 6)

β. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή «**προσελθῶν**» (μονάδες 2) και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2). (μονάδες 4)

Μονάδες 10